

Xenophon, *Memorabilien* III, 6: Eine Mission zum Wohle der Stadt

Sokrates knöpft sich Platons Bruder Glaukon vor, der nichts von Politik versteht, aber unbedingt Politiker werden will.

Γλαύκωνα τὸν Ἀρίστωνος¹, ὅτε ἐπεχειρεῖ² δημηγορεῖν³ ἐπιθυμῶν
προστατεύειν⁴ τῆς πόλεως οὐδέπω⁵ εἴκοσιν⁶ ἔτη γεγονώς, τῶν
ἄλλων οἰκείων⁷ τε καὶ φίλων οὐδεὶς ἐδύνατο παῦσαι⁸ ἐλκόμενον⁹
ἀπὸ τοῦ βήματος¹⁰ καὶ καταγέλαστον¹¹ ὄντα· Σωκράτης δὲ μόνος
5 ἔπαυσεν. Ἐντυχῶν¹² γὰρ αὐτῷ πρῶτον μὲν εἰς τὸ ἐθέλησαι¹³
ἀκούειν κατέσχεν¹⁴ τοιάδε λέξας·

»ὦ Γλαύκων«, ἔφη, »προστατεύειν διανενόησαι¹⁵ τῆς πόλεως;«

»Ἐγωγε¹⁶«, ἔφη, »ὦ Σώκρατες.«

»Νῆ Δί¹⁷«, ἔφη, »καλὸν γάρ. Δῆλον γάρ, ὅτι, ἐὰν τοῦτο διαπράξῃ¹⁸, δυνατὸς μὲν ἔσει αὐτὸς τυγχάνειν¹⁹,
10 οὔτινος ἂν ἐπιθυμῆς, ἰκανὸς²⁰ δὲ τοὺς φίλους ὠφελεῖν²¹, αὐξήσεις²² δὲ τὴν πατρίδα, ὀνομαστός²³ δ' ἔσει
πρῶτον μὲν ἐν τῇ πόλει, ἔπειτα ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἴσως δ', ὡς περ Θεμιστοκλῆς, καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις· ὅπου²⁴ δ'
ἂν ᾖς, πανταχοῦ²⁵ περίβλεπτος²⁶ ἔσει.«

Ταῦτ' οὖν ἀκούων ὁ Γλαύκων ἐμεγαλύνετο²⁷ καὶ ἡδέως παρέμενε.

¹ Ἀρίστων, -ωνος	Vater des Platon und des Glaukon
² ἐπι-χειρέω	in Angriff nehmen, versuchen
³ δημ-ηγορέω	öffentliche Reden halten
⁴ προ-στατεύω τινός	vorstehen, regieren
⁵ οὐδέπω	noch nicht
⁶ εἴκοσιν	zwanzig
⁷ οἱ οἰκεῖοι	Verwandte
⁸ παύω τινά + Partizip	jd. von etw. abhalten/abbringen. <i>παύω ist hier analog zu παύομαι mit Partizip konstruiert, vgl. L. 23 (zweigliedrige Prädikate), Übungssatz 25.</i>
⁹ ἔλκω	ziehen, zerren (<i>achte aber aufs Genus Verbi!</i>)
¹⁰ τὸ βῆμα, -ατος	Podium, Rednerpult
¹¹ κατα-γέλαστος	lächerlich
¹² ἐν-τυγχάνω τινί	jdm. begegnen
¹³ θέλω und ἐθέλω, Aor. ἠθέλησα	wollen, <i>meist im Sinne von</i> bereit sein, einwilligen
¹⁴ κατ-έχω	aufhalten, zurückhalten
¹⁵ δια-νοέομαι	beabsichtigen
¹⁶ ἔγωγε	= ἐγώ + γε
¹⁷ νῆ Δία	beim Zeus (<i>Zeus wird dekliniert: Ζεὺς, Διός, Δί, Δία</i>)
¹⁸ δια-πράττω	durchsetzen, schaffen
¹⁹ τυγχάνω τινός	etwas erlangen, erreichen
²⁰ ἰκανός	fähig, imstande
²¹ ὠφελέω τινά	nützen, helfen
²² αὐξάνω, Fut. αὐξήσω, Aor. ἠύξησα	mehren, fördern
²³ ὀνομαστός	namhaft, berühmt
²⁴ ὅπου	<i>verallgemeinernd relativisches Pronomen zu ποῦ "wo": wo auch immer</i>
²⁵ πανταχοῦ	überall
²⁶ περί-βλεπτος	hoch angesehen
²⁷ μεγαλύνομαι	stolz sein

- Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σωκράτης »Οὐκοῦν«, ἔφη, »τοῦτο μὲν, ὦ Γλαύκων, δῆλον, ὅτι, εἴπερ τιμᾶσθαι βούλει,
- 15 ὠφελητέα²⁸ σοι ἡ πόλις ἐστί;«
- »Πάνυ μὲν οὖν²⁹«, ἔφη.
- »Πρὸς θεῶν³⁰«, ἔφη, »μὴ ἀποκρύψῃ, ἀλλ' εἶπον ἡμῖν, ἐκ τίνος ἄρξῃ³¹ τὴν πόλιν εὐεργετεῖν³².«
- Ἐπεὶ δὲ ὁ Γλαύκων διεσιώπησεν³³, »Οὐκοῦν«, ἔφη ὁ Σωκράτης, »πλουσιωτέρα γ' ἂν εἴη προσόδων³⁴ αὐτῇ πλειόνων³⁵ γενομένων;«
- 20 »Εἰκὸς γοῦν«, ἔφη.
- »Λέξον δὴ«, ἔφη, »πόσαι³⁶ αἱ πρόσοδοί τε τῇ πόλει καὶ αἱ δαπαναί³⁷ εἰσι; Δῆλον γάρ, ὅτι ἔσκεψαι.«
- »Ἀλλὰ μὰ Δί'³⁸«, ἔφη ὁ Γλαύκων, »ταῦτά γε οὐκ ἐπέσκεμμαί.«
- »Οὐκοῦν«, ἔφη, »τὸ πλουσιωτέραν τὴν πόλιν ποιεῖν ἀναβαλούμεθα³⁹.«
- »Ἄλλ', ὦ Σώκρατες«, ἔφη ὁ Γλαύκων, »δυνατόν ἐστι καὶ ἀπὸ πολεμίων τὴν πόλιν πλουτίζειν⁴⁰.«
- 25 »Νὴ Δία, σφόδρα⁴¹ γ'«, ἔφη ὁ Σωκράτης, »ἐάν τις αὐτῶν κρείττων⁴² ᾖ ἤττων⁴³ δὲ ὦν καὶ τὰ ὄντα προσαποβάλοι⁴⁴ ἄν.«
- »Ἀληθὴ λέγεις«, ἔφη.
- »Οὐκοῦν«, ἔφη, »τόν γε βουλευσόμενον πολεμεῖν τὴν τε τῆς πόλεως δύναμιν⁴⁵ καὶ τὴν τῶν ἐναντίων εἰδέναί δεῖ.«
- 30 »Ὅρθῶς λέγεις«, ἔφη.
- »Πρώτον μὲν τοίνυν«, ἔφη, »λέξον ἡμῖν τῆς πόλεως τὴν τε πεζικὴν⁴⁶ καὶ τὴν ναυτικὴν⁴⁷ δύναμιν, εἶτα τὴν τῶν ἐναντίων.«

²⁸ ὠφελητέα ἐστίν

adiuvanda est

²⁹ πάνυ μὲν οὖν

Antwortformel: sicher, auf jeden Fall

³⁰ πρὸς θεῶν

formelhaft: bei den Göttern!

³¹ ἄρχομαι ἐκ τίνος

mit etw. den Anfang machen (*beachte den Akzent auf τίνος!*)

³² εὖ-εργετέω τινά

jdm. Gutes tun, Wohltaten erweisen

³³ δια-σιωπάω

stumm bleiben

³⁴ αἱ πρόσ-οδοί

Einkünfte

³⁵ πλέων *oder* πλείων, -ονος

mehr

³⁶ πόσος

wie groß, wie viel (*quantus*)

³⁷ αἱ δαπαναί

Ausgaben

³⁸ μὰ Δία

= νὴ Δία

³⁹ ἀνα-βάλλω *u.* ἀνα-βάλλομαι

aufschieben

⁴⁰ πλουτίζω

reich sein, reich werden

⁴¹ σφόδρα *adv.*

sehr, heftig

⁴² κρείττων, -ονος

stärker

⁴³ ἥττων, -ονος

geringer, schwächer

⁴⁴ προσ-απο-βάλλω

noch zusätzlich verlieren

⁴⁵ ἡ δύναμις, -εως

Macht, *auch* Streitmacht

⁴⁶ πεζικός

Fuß-

⁴⁷ ναυτικός

See-

- »Ἀλλὰ μὰ τὸν Δί'«, ἔφη, »οὐκ ἂν ἔχοιμί σοι οὕτω γε ἀπὸ στόματος⁴⁸ εἰπεῖν.«
- »Ἄλλ' εἰ γέγραπταί σοι, ἔνεγκε«, ἔφη· »πάνυ γὰρ ἠδέως ἂν τοῦτο ἀκούσαιμι.«
- 35 »Ἀλλὰ μὰ τὸν Δί'«, ἔφη, »οὐδὲ γέγραπταί μοι πω⁴⁹.«
- »Οὐκοῦν«, ἔφη, »καὶ περὶ πολέμου, ὅταν μηκέτι εἰκάζωμεν⁵⁰, ἀλλ' ἤδη εἰδῶμεν⁵¹, τότε⁵² συμβουλευσομεν;«
- »Ἴσως⁵³«, ἔφη ὁ Γλαύκων, »βέλτιον⁵⁴.«
- »Ἄλλ' ἐκείνου γέ τοι«, ἔφη, »οἶδ', ὅτι οὐκ ἠμέληκας⁵⁵, ἀλλ' ἔσκεψαι, πόσον χρόνον ἱκανός ἐστιν ὁ ἐκ τῆς χώρας γιγνόμενος σίτος⁵⁶ τρέφειν⁵⁷ τὴν πόλιν, καὶ πόσου εἰς τὸν ἐνιαυτὸν⁵⁸ δεῖται.«
- 40 »Λέγεις«, ἔφη ὁ Γλαύκων, »παμμέγεθες⁵⁹ πρᾶγμα, εἴ γε καὶ τῶν τοιούτων ἐπιμελείσθαι²² δεήσει.«
- »Ἀλλὰ μέντοι«, ἔφη ὁ Σωκράτης, »οὐδ' ἂν τὸν ἑαυτοῦ ποτε οἶκον καλῶς τις οἰκήσειεν⁶⁰, εἰ μὴ πάντα μὲν εἴσεται⁶¹, ὧν δεῖται. Ἄλλ' ἐπεὶ ἡ μὲν πόλις ἐκ πλειόνων ἢ μυρίων⁶² οἰκιῶν συνέστηκε⁶³, χαλεπὸν⁶⁴ δ' ἐστὶν ἅμα τοσούτων⁶⁵ οἰκῶν ἐπιμελείσθαι, πῶς οὐχ ἓνα τὸν τοῦ θεοῦ⁶⁶ πρῶτον ἐπειράθης αὐξήσαι;«
- »Ἄλλ' ἔγωγ'«, ἔφη ὁ Γλαύκων, »ὠφελοῖν ἂν τὸν τοῦ θεοῦ οἶκον, εἴ μοι ἐθέλοι πείθεσθαι.«
- 45 »Εἶτα«, ἔφη ὁ Σωκράτης, »τὸν θεῖον οὐ δυνάμενος πείσαι Ἀθηναίους πάντας μετὰ τοῦ θεοῦ νομίζεις σοὶ πείθεσθαι; Φυλάττου⁶⁷, ὦ Γλαύκων, ὅπως μὴ τοῦ εὐδοξεῖν⁶⁸ ἐπιθυμῶν εἰς τούναντίον ἔλθῃς⁶⁹. Εἰ οὖν ἐπιθυμεῖς εὐδοκιμεῖν⁵⁸ τε καὶ θαυμάζεσθαι ἐν τῇ πόλει, πειρῶ κατεργάσασθαι⁷⁰ ὡς μάλιστα τὸ εἰδέναι, ἃ βούλει πράττειν· ἐὰν γὰρ τούτῳ διενέγκας⁷¹ τῶν ἄλλων ἐπιχειρήσῃς τὰ τῆς πόλεως πράττειν⁷², οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ πάνυ ῥαδίως⁷³ τύχοις, ὧν ἐπιθυμεῖς.«

⁴⁸ ἀπὸ στόματος

"aus dem Mund", auswendig

⁴⁹ οὐδέ... πω

auch noch nicht

⁵⁰ εἰκάζω

1. vergleichen 2. Vermutungen anstellen

⁵¹ εἰδῶ, εἰδήσ...

Konjunktiv zu οἶδα

⁵² τότε

dann

⁵³ ἴσως

vielleicht

⁵⁴ βελτίων, -ονος

besser

⁵⁵ ἀ-μελέω τινός

vernachlässigen (*Gegensatz*: ἐπι-μελέομαι τινός)

⁵⁶ ὁ σίτος

Nahrung, Getreide

⁵⁷ τρέφω

ernähren

⁵⁸ ὁ ἐνιαυτός

Jahr

⁵⁹ παμ-μεγέθης, -ες

(πᾶν + μέγας) außerordentlich groß, ganz schön umfangreich

⁶⁰ οἰκέω

verwalten

⁶¹ εἴσομαι

Futur zu οἶδα

⁶² μύριοι

10000

⁶³ συν-ίσταμαι ἐκ

bestehen aus

⁶⁴ χαλεπός

schwierig

⁶⁵ τοσούτος

so groß, so viel (*tantus*)

⁶⁶ ὁ θεῖος

Onkel

⁶⁷ φυλάττομαι, μή

caveō, nē

⁶⁸ εὐ-δοξέω, εὐ-δοκιμέω

berühmt sein

⁶⁹ εἰς τούναντίον (= τὸ ἐναντίον) ἔρχομαι

das Gegenteil erreichen

⁷⁰ κατ-εργάζομαι

zuwege bringen, schaffen

⁷¹ δια-φέρω τινός

sich unterscheiden von, *oft im positiven Sinne*: hervorstechen, sich abheben

⁷² τὰ τῆς πόλεως πράττω

(*ergänze πράγματα*) Politik betreiben

⁷³ ῥάδιος

leicht